

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U004819

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 24-08-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Брайко Юлія Валеріївна

2. Yuliia Braiko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7593-3361

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 20741 право

Дата захисту: 21-08-2026

Спеціальність за освітою: 081 Право

Місце роботи здобувача: Недержавна некомерційна професійна організація «Національна асоціація адвокатів України»

Код за ЄДРПОУ: 38488439

Місцезнаходження: вулиця Борисоглібська, будинок 3, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15498

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.77.41, 10.77.03.03, 10.77.22, 10.77.27

Тема дисертації:

1. Кримінальна відповідальність службової особи за зловживання владою або службовим становищем
2. Criminal liability of an official for abuse of power or official position

Реферат/анотація:

1. Дисертаційне дослідження присвячене комплексному аналізу правової природи та особливостей кримінальної відповідальності службових осіб за зловживання владою або службовим становищем в умовах сучасних викликів для української державності. Актуальність дослідження обумовлена необхідністю реформування кримінального права України та зниження рівня корупційної злочинності, що становить одне з найважливіших завдань сучасного етапу державного будівництва. Реформа кримінального права у сфері боротьби з корупційною злочинністю є критично важливою для забезпечення правової держави та підвищення довіри громадян до публічної влади. У першому розділі викладено теоретико-методологічні та історико-правові основи кримінального законодавства у сфері службової відповідальності. Генезис законодавства простежено від «Руської правди», через Литовські статuti і Руські суди XV–XVI століть, козацьке право Речі Посполитої, нормативні акти Російської імперії XVIII–XIX століть та Кримінальне уложення 1903 року, яке вперше систематизувало злочини службовців. Сучасні основи сформувалися у кримінальних кодексах УСРР (1922, 1927), УРСР (1960) та Кримінальному кодексі України 2001 року. Проведено

порівняльно-правовий аналіз відповідальності у зарубіжних країнах: у Франції, Італії, Норвегії діють як загальні, так і спеціальні норми щодо захисту державної служби; у Німеччині, Нідерландах, Данії переважають вузькоспеціалізовані статті. Європейські країни описують об'єктивну сторону формально, тоді як у пострадянських державах застосовується матеріальний підхід. Особливо цінним є досвід Німеччини, де ефективність антикорупційної політики забезпечується поєднанням фінансового моніторингу, реєстрів недобросовісних суб'єктів господарювання та посиленого контролю за державними службовцями. У другому розділі досліджено об'єктивні та суб'єктивні ознаки складу кримінального правопорушення. Об'єктивна сторона полягає у використанні службовою особою повноважень у супереч інтересам служби, що спричинює істотну шкоду. Родовим об'єктом є суспільні відносини у сфері державної влади; видовим – нормальна діяльність органів публічної влади; безпосереднім – легальна робота конкретних органів. Використання повноважень може бути активним (ухвалення незаконних рішень) або пасивним (невиконання обов'язків). Формально «істотна шкода» та «тяжкі наслідки» визначені законом, але на практиці зводяться переважно до матеріальних показників, що звужує межі кваліфікації. Суб'єктивна сторона характеризується умислом – прямим або непрямым. Суб'єкт спеціальний – службова особа, що виконує адміністративно-управлінські або адміністративно-господарські функції. Практика Верховного Суду показує, що доведення умислу спирається на сукупність непрямих доказів. У третьому розділі досліджено теоретико-прикладні аспекти кваліфікації та призначення покарання. Здійснено розмежування статті 364 Кримінального кодексу України зі суміжними нормами: статтею 191 (привласнення чи розтрата шляхом зловживання службовим становищем, вимагає корисливого мотиву) та статтею 365 (перевищення влади працівником правоохоронного органу). Проаналізовано декриміналізацію частини другої статті 365 стосовно осіб, які не є працівниками правоохоронних органів. Виявлено, що кваліфікуюча ознака «тяжкі наслідки» на практиці обмежена переважно матеріальною шкодою, тоді як доктрина наголошує на необхідності врахування нематеріальної шкоди – порушення конституційних прав громадян та шкоди діяльності органів державної влади. Поняття «інтереси служби», неврегульованість якого констатували Верховний Суд і Європейський суд з прав людини, потребує законодавчого уточнення. Досліджено еволюцію санкцій статті 364 Кримінального кодексу України з 2001 по 2024 рік: суттєве підвищення штрафів, запровадження спеціальної конфіскації, уточнення строків позбавлення волі. Виявлено стійку тенденцію до пом'якшення відповідальності у правозастосовній практиці: суди нерідко застосовують штрафи та умовні вироки навіть у справах значної суспільної небезпеки. Ефективність нововведень частково нівелюється можливістю розстрочки сплати штрафів відповідно до статті 53 Кримінального кодексу України та нечіткістю критеріїв «істотної шкоди». Аналіз практики Вищого антикорупційного суду засвідчив неоднорідність підходів: із вісімнадцяти досліджених вироків одинадцять винесено на підставі угод про визнання винуватості, тоді як у решті випадків суд застосував реальні строки позбавлення волі, що свідчить про прагнення збалансувати спеціальну превенцію та процесуальну економію.

2. The dissertation research is devoted to a comprehensive analysis of the legal nature and features of criminal liability of officials for abuse of power or official position in the context of contemporary challenges to Ukrainian statehood. The relevance of the study is conditioned by the need to reform the criminal law of Ukraine and reduce the level of corruption-related crime, which constitutes one of the most important tasks of the current stage of state-building. The reform of criminal law in the sphere of combating corruption is critically important for ensuring the rule of law and increasing citizens' trust in public authority. The first chapter sets out the theoretical, methodological, and historical-legal foundations of criminal legislation in the sphere of official liability. The genesis of legislation is traced from Ruska Pravda, through the Lithuanian Statutes and Rus Courts of the 15th–16th centuries, the Cossack law of the Polish-Lithuanian Commonwealth, the normative acts of the Russian Empire of the 18th–19th centuries, and the Criminal Code of 1903, which for the first time systematized crimes of officials. The modern foundations were formed in the criminal codes of the Ukrainian SSR (1922, 1927, 1960) and the Criminal Code of Ukraine of 2001. A comparative legal analysis of liability in foreign countries has been conducted: France, Italy, and Norway apply both general and special norms on the protection of public service; Germany, the Netherlands, and Denmark predominantly rely on narrowly specialized articles. European countries describe the objective side formally, while post-Soviet states apply a material approach. The German experience is particularly

valuable, where the effectiveness of anti-corruption policy is ensured by a combination of financial monitoring, registers of unfair business entities, and enhanced control over civil servants. The second chapter examines the objective and subjective elements of the corpus delicti. The objective side consists in the use by an official of powers contrary to the interests of service, causing substantial harm. The generic object is public relations in the sphere of state power; the specific object – the normal activity of public authorities; the direct object – the lawful work of specific bodies. The use of powers may be active (issuing illegal decisions) or passive (failure to fulfill duties). Formally, "substantial harm" and "grave consequences" are defined by law, but in practice they are reduced mainly to material indicators, which narrows the scope of qualification. The subjective side is characterized by intent – direct or indirect. The subject is special – an official performing administrative-managerial or administrative-economic functions. The practice of the Supreme Court shows that proving intent relies on a combination of indirect evidence. The third chapter examines theoretical and applied aspects of qualification and sentencing. The delimitation of Article 364 of the Criminal Code of Ukraine from related norms has been carried out: Article 191 (misappropriation through abuse of official position, requiring a mercenary motive) and Article 365 (excess of authority by a law enforcement officer). The decriminalization of Part 2 of Article 365 regarding persons who are not law enforcement officers is analyzed. It has been established that the qualifying feature of "grave consequences" in practice is limited mainly to material harm, while doctrine emphasizes the need to take into account non-material harm – violation of citizens' constitutional rights and harm to the activity of state authorities. The concept of "interests of service," the vagueness of which has been noted by both the Supreme Court and the European Court of Human Rights, requires legislative clarification. The evolution of sanctions of Article 364 of the Criminal Code of Ukraine from 2001 to 2024 has been studied: significant increases in fines, introduction of special confiscation, clarification of terms of imprisonment. A persistent trend towards mitigation of liability in law enforcement practice has been identified: courts often apply fines and suspended sentences even in cases of significant social danger. The effectiveness of innovations is partially offset by the possibility of installment payment of fines under Article 53 of the Criminal Code of Ukraine and the vagueness of the criteria of "substantial harm." Analysis of the practice of the High Anti-Corruption Court has shown heterogeneity of approaches: out of eighteen verdicts examined, eleven were issued on the basis of plea-bargain agreements, while in the remaining cases the court applied real terms of imprisonment, which indicates the desire to balance special prevention and procedural economy.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Брайко Ю. В. Кримінально-правова характеристика об'єктивних ознак зловживання владою або службовим становищем. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 2. С. 226–228. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-2/54>
- Брайко Ю. В. Неправомірна вигода як предмет зловживання владою або службовим становищем. Актуальні проблеми політики. 2022. Випуск 69. С. 132–137. DOI: <https://doi.org/10.32837/app.v0i69.1313>
- Брайко Ю. В. Суб'єкт злочину: зловживання владою або службовим становищем. Право. UA. 2025. Випуск 1. С. 185–187. DOI: <https://doi.org/10.71404/LAW.UA.2025.1.27>
- Брайко Ю. В. Особливості розмежування привласнення чи розтрата чужого майна та зловживання владою або службовим становищем. Європейські перспективи. 2025. DOI:

<https://doi.org/10.71404/EP.2025.1.45>

- Брайко Ю. В. Дискусійні питання притягнення до кримінальної відповідальності за зловживання владою або службовим становищем. Національний університет біоресурсів і природокористування України : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Сучасні тенденції розвитку публічного та приватного права» (м. Київ, 23 березня 2021 р.). С. 332–335
- Брайко Ю. В. Сутність об'єктивної сторони зловживання владою або службовим становищем в умовах сучасності. Асоціація аспірантів 14 юристів : Міжнародна науково-практична конференція «Вітчизняна юридична наука» (м. Харків, 19–20 березня 2021 р.). С. 69–74
- Брайко Ю. В. Особливості суб'єкту злочинів, що вчиняються шляхом зловживання службовим становищем. Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів : матеріали V Міжнародної науково-практичної конф. (м. Суми, 20–21 травня 2021 р.). С. 586–591
- Брайко Ю. В. Юридична природа зловживання посадовими повноваженнями. Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конф. (м. Суми, 18–19 травня 2023 р.). С. 255–257

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; методичні документи; аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість: вдосконалення кримінального законодавства і практики його застосування в сучасних умовах державотворення та реформування антикорупційної системи

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0124U000635 0125U001542

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Малетова Ольга Сергіївна

2. Olha Maletova

Кваліфікація: д. ю. н., доц., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2288-1393

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ключко Альона Миколаївна

2. Alona Klochko

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9596-6814

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 04718013

Місцезнаходження: вул. Герасима Кондратьєва, Суми, Сумський р-н., 40021, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кравчук Мар'яна Юріївна

2. Mariana Kravchuk

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9987-0484

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Західноукраїнський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 33680120

Місцезнаходження: вул. Львівська, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Янішевська Катерина Дмитрівна

2. Kateryna Yanishevska

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3648-5543

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Уткіна Марина Сергіївна

2. Maryna Utkina

Кваліфікація: д. ю. н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3801-3742

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Думчиков Михайло Олександрович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Думчиков Михайло Олександрович

Відповідальний за підготовку
облікових документів

Бойко Антон Олександрович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна